Ч. 90 Второк 23 цьвітня (5 мая) 1896. Рік VI.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Вдови і сироти

або

як робить ся у нас політика.

Передовсім мусимо поставити питанє: до якої, а радше до котрої з наших партий політичних належать вдови і сироти по сьвящениках? — Коли-б вже так було, що й вдови та сироти мусіли би належати до якихсь партий політичних і коли-б політика дійстно переходила спадщиною, то хиба четвертина політики помершого голови родини — коли-б він не лишив якого иншого розпоряку, припала би єго вдовици, а проча сиротам до рівного поділу. Очевидно після того поділу мусїли би відтак вдови і сироти відповідно ґрупувати ся, поділити ся на куриї і після того вибирати собі своїх послів, котрі би відтак заступали їх інтереси в Раді державній і домагали ся поліпшення пенсиї для них.

Розібравши так політично-правне становище вдів і сиріт по греко католицких сьвящениках спитаємо, хто мав право виступати в обороні їх інтересів: чи пос. Романчук, чи посли Барвіньский і Вахнянин? А відтак: чи пос. Барвіньский, католик, мав право і совість виступати в інтересі вдовиць і сиріт по греко-православних сьвящениках?

Може хтось скаже, що все те, що ми доси сказали, єсть по просту глупота. Та й ми так скажемо. А однакож та глупота приняла у нас характер робленя політики і партийного ворогованя. На доказ того нехай послужить статия поміщена в „Правдї":

„Справа пенсий вдів і сиріт по сьвящениках — каже „Правда" — порушена пос. Барвіньскм в Радї державній 15 цьвітня занепокоїла очевидно і „Галичанина" і „Дїло", бо обида на свій лад силкують ся відняти сему всяке значінє. „Галичанин", відомий з своєї московскої хитрости, загнув для своїх читачів ось яку карлючку (подаємо єї в перекладї):

„На другім засїданю посольскої палати находив ся на дневнім порядку проект закона о емеритурах для урядників як і о пенсиях для вдів і сиріт по сьвящениках униятских і православних. Факт, що п. Барвіньский, основуючий свою політику на ягелоньский (!) ідеї, т. є. на служеню руского народа інтерессам Польщі, вступив ся також за інтересами православного духовеньства, можна приняти лише за нову пробу притягнути руске православне духовеньство на Буковині в новоерский табор (!!). Ми цікаві, чи то стало ся за радою кардинала Сембратовича і польского „кола"; правдоподібно се послїднє дало свій довзвіл з тактичних причин. — Не зважаючи па все те, вдови по руских сьвящениках не можуть нічого надіяти ся від нинїшного правительства".

Не знати — каже на се „Правда" чому тут більше чудувати ся, чи хитрощам московского орґану, чи наівности тої публики, на яку сей орґан спекулює! При тім і се характеристичне для наших обставин, що „Галичанин" не каже вдовам по руских сьвящениках сподївати ся нічого від теперішного правительства! Се легко зрозуміти, бо очевидно „Галичанин" і сам вижидає звідки инде „спасенія" і рад би, щоби всї за ним туди вїтхали!

„В „Дїлї" віденьский дописуватель Поступишин (= Романчук), отак знов толкує про сю справу своїй публицї:

„При ґенеральній дебатї над справою заосмотреня вдовиць і сиріт по урядниках пос. Барвіньский поставив резолюцию в користь вдовиць і сиріт по сьвящениках. Я писав ще перед трома тижнями, що ту справу порушив уже в комісиї буджетовій пос. Романчук, та вже й уложив резолюцию, на котру згодив ся також міністер, але що після пороблених там замітів, відложив дальше трактованє тої справи до нарад над реґуляциєю конґруи. Отже декотрі посли висказували приватно своє зачудованє (!) з виступленя п. Барвіньского, мов-би розпочинаючого акцию, котра-ж уже була розпочата. П. Барвіньский думав мабуть прискорити справу, але она таки мусїла піти до комісиї буджетової і таки відложити ся аж до нарад пад реґуляциєю конґруи, — дарма, що і польскі посли ладили ся промавляти за нею. — Петициї в тій справі впливають тепер численнїйше: надійшло дальше кільканайцять петиций на руки Романчука і кілька на руки Барвіньского від сьвящеників після деканатів, і петиция від вдовиць сьвященичих з Самбора".

Очевидно, що монополь всякої акциї після погляду Поступишина належить до п. Романчука, котрий все не тілько розпочав скорше, але й зробив все, що приписують собі пп. Барвіньский і Вахнянин. До него навіть петициї численнїйше впливають, бо на руки п. Романчука надійшло кільканайцять петиций, а на руки п. Барвіньского кілька! Ми провірили виказ сих петиций після стеноґр. записок і після того на руки п. Романчука війшли петициї з отсих деканатів: Сяніцкого, Перемиского (дві),

---

63)

БЕН ГУР.

ОПОВІДАНЄ З ЧАСІВ ХРИСТОВИХ.

ЛЮДВИКА ВОЛЛЄСА.

(Конець *).

Коли они так зі страхом споглядали одні на других, затрясла ся земля. Темнота ровступила ся нараз і настало яскраве сьвітло; сонце засьвітило на небі. А земля ходила і трясла ся безустанно; кождий старав ся як міг удержати ся на ногах. Всїх очи звернули ся на горб. Хрести хитали ся також від землетрясеня. Виділи всї три, але лиш середний не сходив їм з очий. Здавало ся, як би зі своїм тягаром підоймав ся аж до неба. А кождий з тих людий, що насьмівали ся з Назаретянина, що єго били, що кричали: „Розпни єго!", що виводили єго в походї з міста, що в серци своїм бажали єму смерти — кождий з них чув, як би лиш він сам один мав на собі вину товпи і мусїв чим скорше втїкати, коли хоче уратувати своє житє. Пустились бічи і бігли з цїлої сили; втїкали пішки, на конях, на верблюдах, на возах. А земля ходила під ними і трясла ся, як би розлютилась і хотїла пімстити ся за невинно убитого; кидала ними, страшила їх підземним гуком, пуканем скал і розпаданем ся гробів. Они били ся в груди і кричали зі страху. — Кров єго спала на них. Домашні і чужинцї, сьвященики і сьвітскі, жебраки, саддукеї і фарисеї падали одні на других, де кого захопило. На їх взиванє Господа давала їм відповідь земля в своїм гнїві не перебираючи, хто якого стану і становища; архієрей був не лїпший у неї як єго виноваті товариші. Она кинула ним, замастила єго сьвяточну одежу болотом, заткала дзвіночки піском, засипала рот порохом — і на него як і на всїх спала кров Назаретянина.

Коли сонце осьвітило знову громадку розпятих, не було вже на горбі більше нїкого, лиш мати Назаретянина, ученик, побожні невісти, сотник і єго вояки, та Бен Гур з своїм товариством. Ті послїдні не мали часу дивити ся, як товпа втїкає, бо були заняті самі собою.

— Сїдай тут собі — сказав Бен Гур до Естери зробивши їй місце в ногах коло єї батька. — Закрий очи і не споглядай в гору. Здай ся на Бога і на духа того праведного, котрого они так соромно убили.

— Називаймо єго від тепер Спасителем! — сказав Сімонїдес в покорі.

— Бо він ним і єсть! — притакнув Бен Гур.

Земля затрясла ся і врушила горб. Аж страшно було слухати, як стали кричати розбійники на хрестї. Землетрясенє приголомшило Бен Гура, але мимо того мав він ще на стілько сили, що глянув на Валтазара; той лежав неповорушливо на земли. Він побіг до него, кликав, але Валтазар не відзивав ся. — Благородний старець помер! — Аж тепер пригадав собі Бен Гур, що чув якийсь крик, мов би відповідь на послїдний голос назаретянина, на котрий однакож не зважав. Тепер вже знав, що дух Єгиптиянина перенїс ся разом з духом Господним до раю — в достойну нагороду за єго віру, за єго любов і добрі дїла.

Валтазарів слуга був утїк. Оба Галилейцї понесли старика до міста і як-раз при заходї сонця увійшли з ним полудневою брамою до Бен Гурової палати. В тій порі здоймлено тїло Христове з хреста.

Валтазареве тїло наряджено в сьвітлици. Слуги оплакували єго, бо всї були єго полюбили. Коли-ж глянули на єго лагідним усьміхом осїнене лице, отерли сльови і сказали:

— Благо єму! Він сего вечера щасливійший, як виходив зрана.

Бен Гур взяв на себе повідомити Ірас о смерти єї батька. Пішов шукати за нею, щоби єї привести до помершого. Уявляв собі єї сум; тепер останесь она сама одна на сьвітї; мусїв їй вибачити і сожалїти над нею. Зрана не питав, чому єї нема з ними і де она, бо не думав о тім. Стало єму того встидно і хотїв просити

*) В 53 фейлетонї, на першій сторонї, в другім стовпци, в 6 рядку, а опісля і в кількох других місцях стала ся через необачність дуже немила похибка: там названо Іоана — Назаретянином, а повинно бути: Назарейцем. „Назареєць", або „Назиреєць" значило по еврейски чоловіка, що посьвятив ся Богови і приняв на себе окремі обовязки, між иншими і носити довге волосє. Таким був Іоан. „Назаретянин" же значить чоловіка походячого з міста Назарету і так називано Ісуса Христа.

Любачівского, Ходорівского, Львівского-заміского, Ольховецкого, Городеньского, Комарняньского, Дрогобицкого, Бучацкого, Рогатиньского, Потелицкого, Самбірского, Старасільского, Кудринецкого, Бобрецкого, Заліщицкого (при одній не подано місця) отже разом: 19. На руки же п. Барвіньского вийшли петициї: Львівского Ординарияту, деканатів: Львівского-міского, Бережаньского, Бірчаньского, Роздільского, Тернопільского, Мушиньского, Перегінського, Буского, Збаразкого, Галицкого, Бродского, Дунаївского, Олеського, Калуского (дві), Залозецкого і декана Кернякевича, отже разом 20, а на руки п. Вахнянина 3: з Яворівского, Золочівского і Сокальского. Більше пояснень допись Поступишина не потребує. Ми лише звертаємо ся до п. Кіндрата, котрого „Діло“ насилує писати гумористичні фейлєтони (а він собі селезінник!), може би звернув ся до своєї бабусї Штокалової, у котрої шукає натхненя до своїх писань, чи вона-б єму сказала, де та правда в „Ділї“ діла ся?!

Стілько „Правда“.

Як звістно, промавляв пос. Барвіньский в інтересї вдів і сиріт по греко-православних сьвящениках в Дальмациї і в сїй справі порозумівав ся навіть з православним епіскопом з Задару Мілашем; „Галичанин“ же каже вірити своїм читателям, що пос. Барвіньскому ходило о притягненє руского православного духовеньства в новоерский табор. Пос. Романчук знову гадає, що він лиш має право заступати справу вдів і сиріт по гр.-католицких сьвящениках і каже знов читателям „Діла“ чудувати ся, що хтось крім него сьміє ще також виступати в тій справі, тим більше, що той хтось дістав лиш 20 петиций, отже лиш кілька, а пос. Романчук аж кільканайцять, бо всего 19!

От як робить ся у нас політика!

Перегляд політичний.

З причини, що вже недалекий час, коли треба буде вибирати нову Раду державну, заходять ся деякі члени парляменту — як доносить Politik — около того, щоби удержати звязь з теперішною консервативною ґрупою, бо заходить обава, що дотеперішний клюб консервативний готов розпасти ся, а то длятого, що мабуть не стане ґр. Гогенварта, котрий той клюб держить. Ґр. Гогенварт єсть вже старий — має тепер 77 лїт — і задля того не буде мабуть кандидувати. Кажуть, що буде утворена ґрупа, подібна до тої, яка була перед 1891 р., звістна під назвою зелїзного обруча правиці, до котрої належели Поляки, Чехи, Словінці і консервативні Нїмці.

Італїянцї розпочали знову війну з Абесинцями. Ґен. Бальдісера вирушив з трома корпусами против неприятеля і посуває ся в сторону як до Адіґрату і Адуи. По дорозї прийшло вже до бійки з передною сторожею абесиньскою і Італїянцї побідили.

Новинки.

Львів дня 4 мая 1896.

— **Відзначеня.** Є. В. Цїсар наділив пенсионованого секундаря при шпитали в Чернівцях дра Брон. Маєрского за єго довголїтну совістну дїяльність золотим хрестом заслуги з короною.

— **Папскі іменованя.** Кардинал Ледоховский, префект конґреґациї, надіслав грамоти від Є. Сьв. папи Льва XIII з іменованем: пралатами домовими оо. архидиякона Льва Туркевича і канцлєра капітули Александра Бачиньского, а тайними шамбелянами оо. Александра Чемериньского, декана золочівского, Льва Шанковского, декана стрийского і Северина Наврoцкого, декана тернопільского.

— **Є. Е. Маршалок краєвий** ґр. Стан. Баденї виїхав з Кракова в пятницю дня 1 мая до Чернихова для люстрациї тамошної школи рільничої. В суботу оглядав Є. Е. Маршалок роботи около обвалованя Висли. Вчера повернув Маршалок до Львова.

— **Ювилейне торжество** в память 300-лїтних роковин унії берестейскої відбуває ся сими днями в місточку Топорові заходами тамошного пароха о. Мих. Дзеровича. Торжество розпочало ся місиєю для народа, а закінчить ся завтра дня 5 мая деканальним соборчиком. Яко делеґат митр. Ординарияту приїхав пралат о. Алекс. Бачиньский, щоби уділити присутним архієрейского благословеня.

— **Виділ Бурси ім. сьв. Онуфрія в Ярославі** устроює в недїлю дня 10 мая музикально-вокальний вечерок, при ласкавім співудїлї перемиского Бояна і орхестри військової 40-ого полку під проводом капельмайстра п. Л. Куна. Вечер відбуде ся в сали готелю „Вікторія“. Початок о $7^1/_2$ годині вечером. По части музикальній наступить танцї. Вступ на танцї лише за оказанем запрошеня. Дохід призначений на Бурсу ім. св. Онуфрія в Ярославі. Цїни місць (не обмежаючи жертволюбности): льожа 3 зр., крісло 1 зр., вступ на салю 50 кр., а для учеників і ґарнізону 25 кр. Програми вечера роздадуть ся в день концерту при касї. Ласкаві датки просить ся присилати на руки Виділу.

— **В Рогатинї** відбуде ся дня 17 с. м. концерт присьвячений памяти Т. Шевченка. На сей концерт складають ся деякі сили львівскі при участи членів бережаньского Бояна, за-для чого часть вокально-музикальна заповідає ся як найкрасше.

— **Будова зелїзницї** Галич-Острів-Тернопіль — як пишуть — веде ся з цїлим поспіхом і енерґією, то-ж можна надїяти ся що цїлий шлях буде відданий в осени до публичного ужитку. Між стациями Потутори і Підвисоке вікінчено доси около 70% робіт земних і будинків, а між стациями Потутори а Коза вікінчено три четвертини земних робіт і половину будинків. З важнїйших будов годить ся згадати за міст зелїзний коло Галича на Гнилій Липі о позпятю 30 метрів та при склепленї віядукти поза стациєю Потутори і в Острові понад рікою Серет. На стациї в Тернополи, де дворець буде значно розширений, вікінчено доси більше як половину земних робіт. Найбільшою будовою на цїлім шляху буде мурований віядукт

єї вибаченя, тим більше, що мав їй принести сумну вість.

Затряс занавісами від єї дверий; срібні дзвіночки що правда задзвонили, але нїхто не відозвав ся. Він кликав єї по имени — не відозвала ся. Зайшов у комнату — не було нїкого. Пішов на кришу шукати єї; і там єї не було. Розпитував слуг; нїхто цїлий день єї не видїв. Перешукавши надармо цїлий дім, вернув назад до сьвітлицї і заняв єї місце при померлім. Погадав собі на то, як милосердним був Христос для свого старенького слуги; у ворїт до раю остають ся на щастє всї страданя житя, навіть ті, які викликує брак любови.

По похоронї Валтазара — девятого дня по чудеснім виліченю — привів Бен Гур свою матїр і Тирзу. Від того дня покланяли ся в сїм домі в сьвятій покорі Богу Отцеви і Христови єго Синови.

Закінченє.

Якось в пять лїт по розпятю, сидїла Естера, Бен Гурова жінка, в своїй комнатї в прекраснім двірку коло Мізенум. Було саме в полудне; горяче сонце Італії пускало своє проміне на рожі і виноград в огороді. Комната була прибрана по римски; сама Естера мала на собі одежу, яку носили звичайно жидівскі невісти. На земли, на кожі з льва сидїло двоє діточок і грали ся під оком Тирзи. Треба лиш було видїти, з якою нїжностию споглядала Естера на тих двоєчко маленьких, а можна було зараз знати, що то єї дїти.

Час лишив на нїй лиш користні слїди; стала ще красшою, як була. Тим, що Бен Гур вибрав єї собі на жінку, осягнула она вершок всего свого бажаня на земли.

Серед сеї мирної, красної сцени з'явив ся слуга в дверех і дав знати:

— Якась жінка на підсїню хоче з панею говорити.

— Най іде сюди! Тут поговорить.

Незнакома увійшла. Естера встала і хотїла заговорити до неї; але глянувши на ню, чомусь не могла відозвати ся, поблїдла і відступила ся. Відтак же промовила:

— Я колись тебе знала, добра жінко, ти—

— Я Ірас, Валтазарева донька.

Естера не дала по собі пізнати свого здивованя і приказала служници подати столець.

— Нї! — відповіла Єгиптиянка холодно — я зараз піду.

Они глянули одна по другій. Естера була — то вже знаємо — образом красної невісти, щасливої матери і вдоволеної жінки. Але єї давній соперници так не поцастило ся. Єї висока стать, що правда, ще не зовсїм стратила була свою повабність, але цїла єї постава мала па собі пятно порочного житя. Лице у неї спростакуватїло, стратило свою краску, великі очі забігли кровю, в затисненых устах видко було черти якоїсь глумливости, а по цїлїй єї поставі видко було, що опустила ся і постаріла ся перед часом. Одїж на нїй була непорядна а долом видко було слїди улиці. Она перевала прикру мовчанку і спитала:

— А то твої дїти?

Естера споглянула на них щиро і відповіла усьміхаючись:

— Мої! Хочеш до них заговорити?

— Я би їх перепудила — відповіла Ірас. Відтак приступила близше до Естери, а коли та мимо волї відступила ся, сказала: Небій ся! Я приношу вість твому чоловікови. Скажи єму, що єго ворог вже не жиє; що я єго сама убила за ту нужду, на яку він мене звів.

— Єго ворог?

— Месаля! Скажи ще свому чоловікови, що за то лихо, якого я єму хотїла наробити, спала на мене така кара, що й він сам милосердив би ся надїмною.

Естері станули сльози в очах. Хотїла щось сказати, але Ірас відозвала ся борше.

— Нї! — сказала она. Не хочу, щоби хтось милосердив ся наді мною і плакав. Скажи єму наконець, що я переконала ся, що бути Римлянином, значить бути потворою. Бувай здорова!

Обернула ся і пустилась вийти. Естера ішла за нею.

— Не йди, зажди на мого чоловіка. Він не гнїваєсь на тебе; всюди тебе шукав; стане тобі приятелем. Я буду добре обходити ся з тобою. Ми християни.

Але Ірас обставала при своїм.

— Нї — відповіла она. — Я зійшла на таку, на яку сама хотїла. Незадовго мине ся.

— Але може тобі чого потреба? — здержувала єї Естера. — Може би я тобі —

Лице Єгиптиянки стало лагіднїйше; нїби якийсь усьміх пересунув ся по нїм. Споглянула на дїти на земли.

— Лиш одно! — сказала она.

Естера побачивши, куди она глянула, здогадала ся і відповіла:

— Добре, нехай!

Ірас приступила до дїтий, вклякла і поцїлувала їх. Встаючи відтак поволи споглядала ще на них а наконець кинувшись до дверий вийшла навіть не попращавшись хоч би одним словом. Заким ще Естера стямила ся, она вже щезла.

Бен Гур був вже тепер певний того, чого давно здогадував ся — що Ірас в день розпятя покинула свого батька і втекла до Месалї. Тепер же, коли і того покинула, він шукав за нею, але не міг єї відшукати. Синї филї мимо того, що сонце на них сьвітить, криють в собі темні тайни. Коли-б могли говорити, то розповіли би нам судьбу Єгиптиянки.

Симонїдес дожив глубокої старости. В десятім роцї панованя Нерона залишив торговлю в Антиохії, котру довів був до такого розцьвіту. Єго бистрий розум, добре серце і щастє не покинули єго аж до смерти.

Того року сидїв він одного вечера в своїм кріслї на криши свого дому. Бен Гур, Естера і троє їх дїточок були у него. Послїдний корабель стояв привязаний коло берега на рїцї, всї другі продав. Від дня розпятя лиш раз їх горе навістило, а то тогди, коли Бен Гурова мати умерла — але і тото горе помогла їм перетерпіти їх християньска віра.

Згаданий корабель приплив був день перед тим і принїс вість, що Нерон гонить християн в Римі. Як-раз бесїдували о тій подїї, коли увійшов Маллух, все ще вірний слуга свого велителя і подав Бен Гурови якусь пачку.

в Жовнівці понад Глухою долиною 37 метрів високий і звиж 200 метрів довгий.

— **День першого мая** обходила в пятницю лише часть робітників сьвяточно здержавши ся від праці. Робітники зібрали ся в гали музичній на площи вистави і там по промовах кількох участників ухвалили резолюції, в котрих домагали ся вісімгодинного дня робочого і права загального голосованя. Пополудни відбула ся на Пасіках робітнича забава, але не удала ся, бо її перешкодив дощ. Робітники повернули около 6-ої години вечером до міста. Спокій не був нїгде нарушений.

Всячина.

— **Наср-Еддін шах-ін-шах.** Дня 1 с. м. погиб коло Тегерану, перскої столиці шах Наср-Еддін, монарх перский, знаний досить добре також і в Европі, з руки фанатичного убийника, як-раз в хвили, коли заходив до мошеї в сьвятім для Персів місци Шах Абдул-Асім, півтора милї від Тегерану. Був то під многими взглядами цїкавий монарх азийский, знаний досить добре із своїх подорожий і в Европі, де доси задержались о нїм всїлякі небилиці. Наср-Еддін (єго титул: „шах-ін-шах", що значить „король королїв" і „падишах" або цїсар) походив із всхідно-турецкої родини Каджарів, котра в 1798 р. засїла на перскім престолї. Він родив ся 18 липня 1831 р., а по смерти свого батька Магомета вступив 1848 р. на престол. До того часу був намістником в Тебрісї і жив здалека від свого батька, котрий лїпше любив єго старшого брата. Вступивши на престол, взяв ся зараз до реформ, розуміє ся, по азийски. Єму не сподобалось то, що в Персиї верховодили вельможі і він зробив своїм першим мінїстром сина свого кухаря Аміра Нізама, але коли той за остро став виступати против ладу на єго дворі, казав єго в 1851 р. убити. Опісля розпочав він реформу насамперед сам від себе. Став учити ся по французски і при помочи ґазет познакомляти ся з відносинами европейскими. Некористне полїтичне положенє Персиї — як-раз посеред сходячих ся в Азиї впливів Росиї, Анґлїї і Туреччини змушувало єго хитати ся в полїтиці межи сими впливами і то було найбільше причиною, що він остаточно вибрав ся до Европи, щоби особисто набрати переконаня о відносинах европейских і навязати відносини полїтичні. В маю 1873 р. приїхав перший раз до Европи. Тогди то розповідано собі о нїм всїлякі річи, н. пр. що різав собі сам власною рукою барани в палатах монархів европейских і т. и. На дїлї він лиш держав ся своїх домашних звичаїв, бо не знав ще добре европейских. В 1878 р. був він другий раз в Европі; їздив тогди на виставу до Парижа і був також у Відни, де гостив в цїсарскій палаті. Третий раз знов був шах в Европі в 1889 роцї. Ті свої подорожі, враженя їх і спостереженя списав він і видав навіть окремою книжкою. З двох послїдних єго подорожий особливо оповідають собі до нинї про шаха забавні річи. Так кажуть, що коли він в 1878 р. був на обідї у кн. Уельского і подано шпараґи, він скоштував один шпараґ а грубший єго конець кинув на середину сьвітлиці. Всїх здивувала та єго неприличність, але кн. Уельский не хотїв єго завстидати і чим скорше кинув і собі шпараґ на серед комнати. Другі гостї побачивши, що так зробив і господар, стали й собі кидати та за хвило були всї шпараґи на земли. Підчас своєї послїдної гостини в Европі возив він з собою якогось дуже красного десятилїтного хлопця. Шах, кажуть, вірив, що той хлопець приносить єму щастє; ба кажуть, що хтось єму так був випророкував, що він буде доти жити, доки буде жити той хлопець. Хлопцеви тому вільно було все робити з шахом, за що кого иншого був казав порубати на місци. Отже коли він оглядав водограї в царскім замку в Ляксенбурзї, хлопець той підійшов до водограя і заткав єго, а коли відтак Наср-Еддін прийшов, він пустив на него воду і зовсїм єго змочив. Шах на то лиш усьміхнув ся і казав єму ще зробити так само і мінїстрам. Обїхавши Европу, зачав він заводити европейский лад і у себе дома. Відень сподобав ся єму дуже і він хотїв Тегеран так само перестроїти на лад віденьский. Перше, що зробив, то було, що завів ґазове осьвітлене. Завів в Персиї також і почту та телєґраф і покликав до того урядників з Австриї. Так само і часть свого войска зреорґанізував на лад австрийский, до чого покликав був австрийских офіцирів. Кінноту знову зорґанізував на лад российских козаків. Мимо того всего не перестав він бути і деспотом. Свому мінїстрови фінансів, котрий недавно уложив був буджет, казав він в 1884 р. дати 400 буків на підошви. Наср-Еддіна хотїли вже кілька разів убити. В Персиї єсть релїґійна секта, котру основав був ще в сорокових лїтах якийсь Баб, що оголосив ся був пророком. Наср-Еддінови було тогди ледви 15 лїт, коли він був предсїдателем суду, що засудив Баба на смерть. Баба убили, але секта лишила ся. Та секта домагає ся реформи магометаньскої віри, жадає між иншим, щоби невільно було жебрати, а жінкам закривати лице. В шїсдесяти роках викрито заговір тої секти против шаха і богато людий з неї поубивано. Тепер же таки став ся шах єї жертвою як-раз в пору, коли мав обходити ювилей свого 50-лїтного панованя. Шах лишив 6 синів і 13 доньок. Наслїдником єго став єго найстарший син Мусафер-Еддін.

— **Спячий факір на виставі в Будапештї.** Факірами називають в Індиї людий, що жиють з милостинї або перебувають на пустини і постять та задлятого уважають ся сьвятими. Они самі називають себе людьми потребуючими ласки божої. Ті факіри уміють показувати таку штуку, що засипляють, стають як би мертві, кажуть закопувати ся в землю, а по тиждневи, двох, трох а навіть і по місяци, коли їх відкопати, оживають знову. Такі два факіри поїхали тепер на виставу до Будапешту — один живий, а другого повезли вже нїби неживого в скляній домовинї. Оба факіри молоді люди; один з них називає ся Біна Сена Пралан і має 23 лїт, а другий Ґопаль Крішна. З ними поїхав якийсь „професор" Фрікер з Льондону. В четвер задержались они були в Прешбурзї, де з Будапешту приїхало було богато лїкарів, журналїстів та і других гостий. В однім з тамошних готелїв відбув ся обід, на котрім були також і оба факіри, убрані в довгі, білі одежі шовкові і підперізані жовтими шовковими поясами. Але они не їли нїчого лиш пили молоко. По обідї професор Фрікер загіпнотизував факіра Пралапа, але перед тим ще сказав єму то слово, котрим опісля має єго збудити. Факір борзо заснув, як би завмер і єго поклали відтак в склянну домовину і повезли до Будапешту, де за тиждень мають єго збудити. Той сам факір показував вже таку штуку в Льондонї; в присутности 14.000 людий загіпнотизувано єго і він спав так як неживий через 30 днів. Третий їх товариш, котрий був в Льондонї, через пїдесята дня закопаний в земли. В дорозї до Будапешту занедужав він на пропасницю і лишивши своїх товаришів поїхав наперед. Завмершого факіра привезли вечером до Будапешту і в присутности тисячів народу зложили в склянній домовинї на виставі. За 8 днїв мають єго збудити. Факірови тому платять за кождий день спаня по 300 зр. Другого факіра закопають в землю, скоро власти на то позволять. Факіри кажуть, що лиш сильна воля дає їм завмирати на довший час, а відтак знову пробудити ся, та що они своєю наукою служать вірі в єдиного Бога.

— Хто то приніс? — спитав він прочитавши лист.

— Якийсь Араб.

— Де він?

— Не хотїв чекати.

— Слухай! — сказав Бен Гур до Сімонїдеса і прочитав слїдуючий лист:

„Я, Ілдерім, син Ілдеріма Добротливого і шейх племени Ілдерім — до Юди, сина Гура.

„Приятелю мого вітця! Знай, як тебе мій отець любив. Прочитай прилучену тут грамоту, а будеш знати. Єго воля — моя воля. Длятого то, що він тобі дав, єсть твоєю власністю. Все, що єму забрали Парти у великій битві, коли то єго убили, я відобрав назад, межи иншим і сю грамоту, та ціле потомство Міри, котра свого часу була матірю так многих зьвізд. Мир тобі і твоїм! Отсей голос з пустинї єсть голосом твого приятеля, шейха

Ілдеріма".

Бен Гур розвинув пожовклий лист папіруса, з котрим треба було осторожно обходити ся і читав дальше:

„Ілдерім, званий Добротливим, шейх племени Ілдерім — до сина, що єсть єго наслїдником.

„Сину мій! Все що маю, в день твого наслїдства має стати твоїм — з виїмкою посїлости коло Антіохії, що зове ся пальмовим гаєм. Ся маєтність має припасти синови Гура, що з'єднав нам таку славу в цирку — єму і єго родинї на віки. Не роби твому вітцеви сорому.

Ілдерім Добротливий, шейх".

— Що ти на то? — спитав Бен Гур Сімонїдеса.

Той мовчав. Задуманий споглядав на корабель. Наконець сказав:

— Сину Гура! Господь чудесно поблагословив тебе в послїдних роках. Маєш причину бути єму вдячним. Не пора же постановити щось о так великім майнї, яке маєш, а котре росте з кождим днем?

— Я вже давно рішив ся, що з ним зробити. Майно, і то ціле призначене на службу для того, що єго дав. Розходить ся лиш о то, як би єго як найлїпше ужити. То порадь менї, мій друже.

Сімонїдес відповів:

— Я знаю, що ти зробив для віри в Антіохії. Тепер — як-раз в хвили, коли ти довідав ся о княжім дарунку Ілдеріма, наспіла вість о гоненю наших братів в Римі. Там отвирає ся нове поле для твоєї дїяльности. Сьвітло не сьміє погаснути в столици.

— А як же не дам єму погаснути?

— Послухай! Для Римлян, навіть для того Нерона суть лиш дві річи сьвяті — не знаю, чи єсть ще щось иншого, що було би для них сьвятим — а то тлїнні останки померших і кладовище. Не можеш поставити Господеви сьвятинї над землею, то постав єї під землею. А щоби охоронити від зневаги тїла померших у вірі Христовій, кажи їх там заносити.

Бен Гур встав зворушений.

— То велике дїло! — сказав він. — Возьму ся зараз до того. Корабель, що привіз вість о гоненю, повезе мене до Риму. Завтра поїду.

Він звернув ся до Маллуха.

— Кажи прилагодити корабель, Маллуху, та й лагодь ся сам зі мною в дорогу.

— То добре! — сказав Сімонїдес.

— А ти, Естеро, що на то? — спитав Бен Гур.

Естера приступила до него і поклавши єму руку на плече сказала:

— Тим прислужиш ся Господеви найлїпше. О мій мужу, не борони менї їхати з тобою і тобі помагати!

Читатель, що загостить до Риму і зайде до катакомб [1]) сьвятого Каликста, може переконати ся, що стало ся з майном Бен Гура і буде єму вдячний.

З того великого гробовища вийшло християньство і повалило поганьский Рим.

[1]) Підземні гроби.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Відень 4 мая. При розрухах в Пратері в день 1 мая поранено 35 полїциантів і арештовано 32 осіб.

Теґеран 4 мая. Музафер-Еддін проголосив ся урядово шахом. Брятя признали єго.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

І Н С Е Р А Т И.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.